

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Politiek-sensitief

Innovatief

Deskundig

Betrokken

Plezier

Teamgeest

Kritisch

Ambassadeur

Bijeenkomst NVTZ
13 april 2023

Goed toezichhouden in de Forensische Zorg

Wouter Boogaard
Directeur divisie ForZo/JJI

Agenda

Onderwerp

Divisie Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen (ForZo/JJI)

Kwaliteitskader Forensische Zorg

Organisatie Forensische Zorg

Inkoop en toezicht ForZo/JJI

Toezichthouders in de Forensische Zorg

DIVISIE FORENSISCHE ZORG EN JUSTITIËLE JEUGDINRICHTINGEN (FORZO/JJI)

Divisie Forensische zorg en Justitiële jeugdinrichtingen

De Divisie Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen (ForZo/JJI) is verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van doelmatige **forensische zorg, somatische zorg** aan ingeslotenen en **justitiële jeugdzorg**.

Dit doen we onder andere door die **zorg in te kopen**. Met onze divisie dragen we op een integere manier bij aan een goede terugkeer in de samenleving, en daarmee aan **minder recidive** en **meer veiligheid**.

Missie en visie forensische zorg en somatische zorg

Wij staan voor integriteit van sanctietoepassing met oog voor vermindering van recidive en bijdragen aan veiligheid via zorg en beveiliging. We zijn verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van doelmatige forensische zorg, somatische zorg aan ingeslotenen en justitiële jeugdzorg.

De divisie ForZo/JJI streeft ernaar om in 2030 alleen doelmatige zorg te contracteren en financieren. We leggen daarbij de focus op kwaliteit van zorg. Dit gaan we bereiken door vooraf afspraken te maken met zorgaanbieders op basis van wederzijds vertrouwen. Wij faciliteren het goede gesprek met behulp van data. We volgen elke forensische patiënt vanaf de start van de forensische titel en we sturen op de keten.

Organisatie

- **Stelseigenaar:**
Directie Sanctietoepassing en Jeugd (onderdeel DG SenB), verantwoordelijk voor de besturing van de gehele keten.
- **Ketenregisseur:**
Divisie Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen van DJI, draagt er zorg voor dat voldoende capaciteit beschikbaar is, stelt eisen aan de kwaliteit, koopt de zorg in en handelt de financiering af.
- **Onafhankelijke indicatiestelling:**
NIFP, 3RO en PMO's.
- **Plaatsing:**
Divisie Individuele Zaken van DJI.

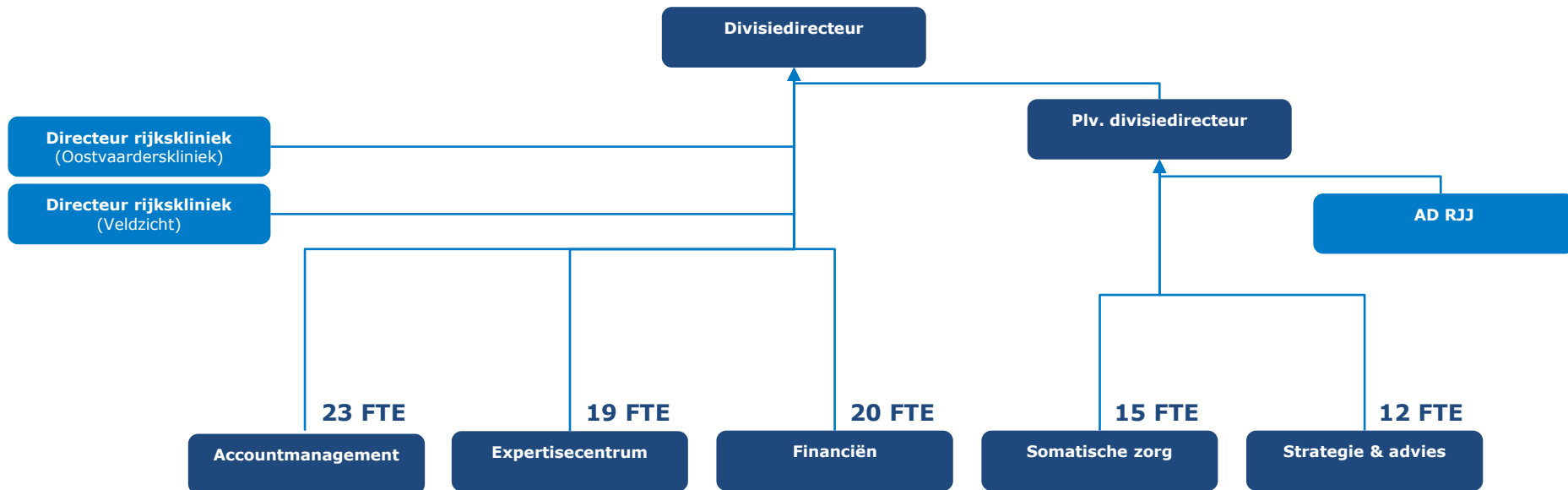
DJI

Inrichtingen

- 50 locaties verspreid over het land
- personeelsbestand van 16.000 medewerkers
- jaarlijks stromen er ruim 37.000 nieuwe justitiabelen in.
- insluiting vindt plaats in verschillende soorten inrichtingen:
  - gevangenissen en huizen van bewaring voor volwassenen (penitentiare inrichtingen = PI)
  - speciale inrichtingen voor jongeren (Justitiële Jeugdinstellingen = JJI)
  - voor (tbs-)patiënten zijn er forensische psychiatrische centra (FPC)
  - voor vreemdelingen maakt DJI gebruik van detentiecentra (DC)
  - naast deze inrichtingen zijn er nog particuliere FPC's, JJI's en Overige Forensische Zorg instellingen (OFZ).

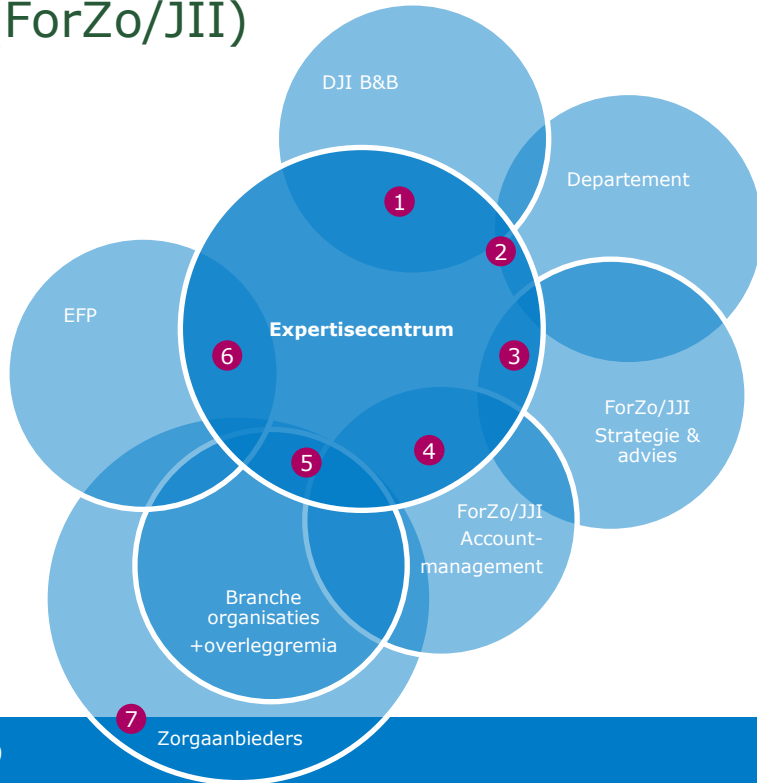
Organogram divisie ForZo/JJI

Samenwerking rondom kwaliteit binnen het Expertisecentrum (ForZo/JII)

- 1 Afstemmen over prestatie-indicatoren doelmatigheid en eventueel beschikbare data Tbs (afk: bewaken & beveiligen)
- 2 Afstemming over voortgang KKFZ
- 3 Bespreken voortgang implementatie KKFZ en (nieuwe) ontwikkelingen in het forensische zorgveld met impact op kwaliteit
- 4 Gezamenlijk inrichten van monitoring van kwaliteit binnen accountmanagement & opleiden accountmanagers. Expertisecentrum voert primair zelf geen gesprekken.
- 5 Werkgroepen met het veld om vertaling van beleid naar praktijk te toetsen, zoals de werkgroep PI's FP
- 6 Governance EFP verder vormgeven en afstemmen over monitoring van implementatie KKFZ in de sector. Inhoudelijke vragen doorzetten naar EFP?
- 7 Zorgaanbieders waarmee ofwel via de accountmanagers contact mee is, via de brancheorganisaties of direct vanuit de afdeling kwaliteit

Samen de forensische zorg versterken

DJI implementeert de bestuurlijke agenda forensische zorg door zeven projecten uit te voeren, die afzonderlijk en in samenhang bijdragen aan de doelen van deze bestuurlijke agenda.

Meer informatie

Wil je meer weten over het programma BAFZ?
Ga naar forensischezorg.nl/programmabafz.

Inkoopstrategie

Een nieuwe inkoopstrategie waarmee DJI beter kan sturen op capaciteit, doorstromen en kwaliteit.

Implementatie KKFZ

De implementatie van het kwaliteitskader forensische zorg in de inkoop en het contractmanagement.

Ketenregie

De samenwerking tussen ketenpartners verbeteren en daarmee de in-, door- en uitstroom bevorderen.

Vernieuwing ifzo/ifzo 2.0

Vernieuwing van ifzo ter ondersteuning van het proces forensische zorg.

Trajectindicaties

De invoering van trajectindicaties om afstemming met ketenpartners en zicht op capaciteit te verbeteren.

Grip op capaciteit

De ontwikkeling van stuurinformatie om capaciteit zo optimaal mogelijk af te stemmen op de behoefte.

Eenvoudiger organiseren, plaatsing FBW in één hand

Plaatsen FBW in één hand t.b.v. cliënt op de juiste plek en betere regionale coördinatie.

ORGANISATIE FORENSISCHE ZORG

Forensische zorg: wat is het?

Persoon pleegt delict en moet zich verantwoorden bij de rechter

1

De rechter legt **forensische zorg** op omdat het gepleegde delict samenhang kent met een **stoornis** of **beperking**.

2

Forensische zorg is **geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg** of **verstandelijke gehandicaptenzorg** die onderdeel uitmaakt van een voorwaardelijke straf of maatregel of de tenuitvoerlegging daarvan, dan wel een andere justitiële titel.

3

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid (DJI) is **verantwoordelijk** voor het **uitvoeren** van alle activiteiten m.b.t. forensische zorg in het strafrechtelijk kader.

4

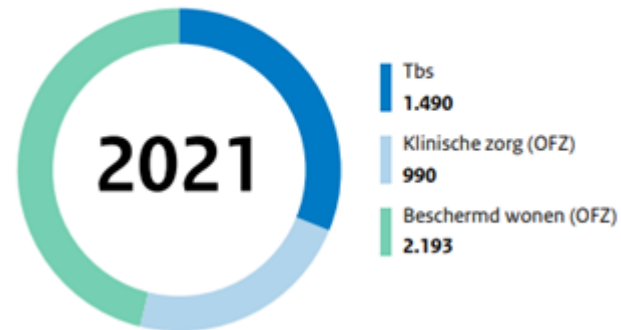
Het doel van forensische zorg is behandeling van de patiënt én vermindering van de kans op herhaling van het delict (**recidive**).

Forensische zorg: omvang

- Ongeveer 180 zorgaanbieders
- Inzet met ruim 9.000 fte
- Aantal patiënten/cliënten (2021):
  - 1.490 TBS
  - 990 Klinisch overig
  - 2.193 Beschermd wonen
  - 12.078 Ambulant
- Ongeveer 70.000 verlobbewegingen per jaar
- Budget: 1,2 miljard per jaar

Gemiddeld aantal bezette bedden

FZ patiëntgroepen, zorgsetting en bekostiging

- Legenda
- Patiëntengroepen (justitiële keten / FZ titel)
  - Patiëntengroepen (zorginhoud)
  - Zorgsetting
  - Bekostiging

TBS met dwangverpleging		Voorwaardelijk gestraften		Gedetineerden (zowel zorg in de PI/PPC als daarbuiten)	
Verslavingszorg		Verstandelijk gehandicaptenzorg		Geestelijke gezondheidszorg	
Klinische behandeling	Ambulante behandeling	Beschermd wonen	Dagbesteding	Ambulante begeleiding	
Zorgprestatie­model (ZPM)		Zorgzwaarte­pakketten (ZZP's)	Extramurale parameters		

De Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) is ook voor de Forensische Zorg marktmeester, stelt tarieven en prestaties vast en voert ten behoeve hiervan kostprijs­onderzoeken uit om tot goede tarieven te kunnen komen die wij vervolgens hanteren in de aanbestedingen/inkoop.

Indicatiestelling en plaatsing

Voor alle forensische zorg is een indicatiestelling nodig. Op grond van die indicatiestelling wordt de justitiabele in de zorg geplaatst door plaatsende instanties, en wordt een plaatsingsbrief opgesteld. Deze plaatsingsbrief is van belang voor de bekostiging van de zorg.

1

NIFP/IFZ: klinische zorg en beschermd wonen dat volgt na klinische opname (patiënten worden door DJI/**DIZ** geplaatst in klinische zorg)

2

3RO (= 3 reclasseringsorganisaties: Leger des Heils, Stichting Verslavingsreclassering GGZ en reclassering Nederland ambulante zorg en beschermd wonen)

3

PMO: ambulante zorg in de PI

KWALITEITSKADER FORENSISCHE ZORG

Kwaliteitskader Forensische Zorg (KKFZ)

- Het KKFZ is in 2021/2022 met en door het veld ontwikkeld
- Met ingang van 1 oktober 2022 is het KKFZ goedgekeurd door ZiNL
- Implementatie van het KKFZ loopt zes jaar (t/m 2028)
- Ondersteuning door de beheerorganisatie (het EFP)
- Ondersteuning en monitoring vanuit inkoop ForZo/JJI (DJI)
- Om de twee jaar vindt evaluatie plaats door het BO FZ (= eigenaar van het Kwaliteitskader FZ)

Kwaliteitskader Forensische Zorg (FZ)

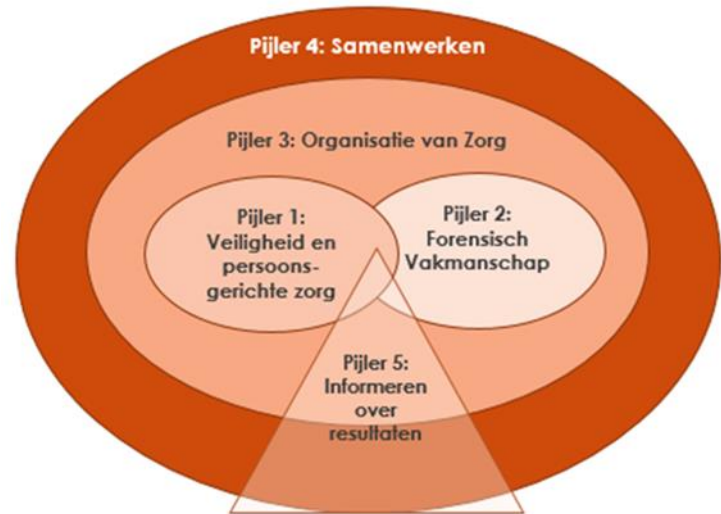
- Speciaal gericht op de FZ (toepasbaar op de hele sector)
- Scope: Alle FZ die wordt geleverd binnen klinisch, verblijf en ambulant
- Geeft handvatten en duidelijkheid
- Stimuleert kwalitatief goede forensische zorg
- Beschrijft het WAT en niet het HOE
- Bevordert het voeren van het goede gesprek over kwaliteit
- Vermijd extra administratieve lasten

Indeling in vijf pijlers

- Pijler 1: Veiligheid en persoonsgerichte zorg
- Pijler 2: Forensisch vakmanschap
- Pijler 3: Organisatie van zorg
- Pijler 4: Samenwerken
- Pijler 5: Informeren over resultaten

Pijler 1: Veiligheid en persoonsgerichte zorg

In de Forensische Zorg staat de balans tussen veiligheid en persoonsgerichte zorg centraal. De behandeling/begeleiding is primair gericht op het reduceren van het recidiverisico en daarmee de veiligheid voor de maatschappij. Dit wordt gedaan door persoonsgerichte herstelzorg te leveren aan patiënten/cliënten binnen de Forensische Zorg. Deze pijler beschrijft kwaliteitsaspecten over hoe invulling kan worden gegeven aan deze balans, hoe de persoonsgerichte zorg vorm krijgt binnen de strafrechtelijke kaders en wat patiënten/cliënten van de Forensische Zorg nodig hebben en kunnen verwachten.

Pijler 2: Forensisch vakmanschap

Deze pijler zorgt ervoor dat professionals, die werken binnen de Forensische Zorg, weten wat er van ze verwacht wordt in termen van methodisch werken, competenties en leerdoelen. Daarnaast maakt het inzichtelijk hoe de organisaties in de Forensische Zorg het forensisch vakmanschap dienen te stimuleren en op het gewenste niveau krijgen en houden.

Pijler 3: Organisatie van zorg

Deze pijler gaat over wat organisaties zelf of gezamenlijk dienen te organiseren om kwalitatief goede en veilige Forensische Zorg mogelijk te maken. Zowel voor de patiënt/cliënt als voor de professionals en de maatschappij. Het gaat hierbij onder andere om het hebben van een werkend kwaliteitsmanagementsysteem en het op orde hebben van de volledige bedrijfsvoering.

Pijler 4: Samenwerken

De pijler samenwerken heeft betrekking op de samenwerking tussen en met (zorg)organisaties (in de keten) in het kader van de Forensische Zorg.

Pijler 5: Informeren over resultaten

Door middel van transparante informatieverstrekking worden patiënten/cliënten, naasten, professionals, DJI in de rol van zorgverzekeraar, toezichthouders en de maatschappij geïnformeerd over de activiteiten en de resultaten binnen de Forensische Zorg. Een proactieve inzet vanuit de sector geeft voeding aan een (meer) realistisch beeld van de gespecialiseerde zorg die binnen de sector wordt geleverd. Deze pijler beschrijft hoe en op welke manier organisaties informatie verstrekken.

INKOOP EN TOEZICHT FORZO/JII

Inkoop en toezicht in de Forensische Zorg

Van forensische zorginstellingen wordt verwacht dat zij een hoge kwaliteit van zorg leveren op een veilige manier. Door verschillende organisaties wordt toezicht gehouden op alle facetten van de zorgaanbieder, zoals op de veiligheid en kwaliteit van zorg.

- Minister van Justitie en Veiligheid
- Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)
- Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV)
- Nza
- En... toezichthouders in de zorg

Inkoop en toezicht in de Forensische Zorg

Minister van Justitie en Veiligheid

- De minister is eindverantwoordelijk voor de ten uitvoerlegging van een straf of maatregel en daarmee ook verantwoordelijk voor het functioneren van het forensische zorgstelsel. Het ministerie van Justitie en Veiligheid schept optimale randvoorwaarden waarbinnen de organisaties hun taak kunnen uitoefenen en bepaalt aan welke veiligheids- en kwaliteitseisen de verlening van forensische zorg moet voldoen.

Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)

- DJI sluit (raam)overeenkomsten af met zorgaanbieders, met daarin afspraken over de te verlenen forensische zorg. Om in aanmerking te komen voor een raamovereenkomst moeten zorgaanbieders voldoen aan door DJI gestelde (kwaliteits)eisen.

Inkoop en toezicht in de Forensische Zorg

Dienst Justitiële Inrichtingen (vervolg)

- DJI voert periodieke contractmanagementgesprekken met zorgaanbieders om te kijken of beide partijen zich aan de afspraken houden.
- Bij zorgen over de rechtmatigheid van de geleverde forensische zorg kan DJI een materiële controle uitvoeren.
- Als uit een rapport van de IJenV of de IGJ, contractmanagement of materiele controle blijkt dat een zorgaanbieder de eisen van een verantwoorde tenuitvoerlegging en/of goede zorg niet naleeft, kan DJI een aanwijzing geven met een termijn waarbinnen de aanbieder daaraan moet voldoen. De zorgaanbieder is verplicht de aanwijzing op te volgen.

Inkoop en toezicht in de Forensische Zorg

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

De IGJ houdt toezicht op de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van de zorg. Zij ziet ook toe op de zorgverlening (somatisch en geestelijk) binnen justitiële inrichtingen en instellingen waar forensische zorg wordt verleend. De medische zorg moet dezelfde kwaliteit hebben als de zorg die mensen in de vrije samenleving krijgen.

De IGJ kent drie vormen van toezicht:

- Toezicht op risico's
- Toezicht op risicothema's
- Toezicht op incidenten

Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV)

De IJenV beoordeelt de kwaliteit van de taakuitvoering en kijkt daarbij onder andere of de tenuitvoerlegging van een straf conform de daarvoor vastgestelde regels en richtlijnen plaatsvindt.

De IJenV kent drie vormen van toezicht:

- Regulier toezicht
- Verdiepend toezicht
- Intensief toezicht

Inkoop en toezicht in de Forensische Zorg

NZA

- De NZa ziet er onder andere op toe dat zorgaanbieders hun behandelingen correct in rekening brengen.
- De Nza kan een onderzoek instellen naar aanleiding van signalen over het onjuist in rekening brengen van behandelingen. Hierbij kan de Nza informatie opvragen bij de zorgaanbieder, waaronder (geanonimiseerde) patiëntendossiers.
- Als een zorgaanbieder zich niet aan de regels houdt, kan de Nza formele maatregelen nemen zoals een aanwijzing, last onder dwangsom of een boete.

TOEZICHTHOUDERS IN DE FORENSISCHE ZORG

Goed toezichthouden in de Forensische Zorg

De NVTZ heeft het stimuleren en behouden van de kwaliteit op het toezichthouden als missie. Het Kwaliteitskader FZ biedt aanknopingspunten om de kwaliteit van het toezichthouden in deze sector een extra impuls te geven. Naast de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) en statutaire afspraken binnen organisaties waarin verantwoordelijkheden tussen RvB en RvT zijn geregeld geeft ook de Governancecode Zorg handvatten voor 'goed' toezichthouden.

Voorwoord Governancecode Zorg

Goed bestuur en toezicht zijn belangrijke voorwaarden voor goede zorg. Met de Governancecode Zorg volgen zorgorganisaties zeven principes die breed gedragen zijn in de hele sector. Bij elk principe wordt de concrete toepassing beschreven. De code is een instrument om de governance zo in te richten dat die bijdraagt aan het waarborgen van goede zorg, aan het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van zorgorganisaties en het maatschappelijk vertrouwen.

Governancecode Zorg – zeven principes

1. De maatschappelijke doelstelling en legitimatie van de zorgorganisatie is het bieden van goede zorg aan cliënten.
2. De raad van bestuur en de raad van toezicht hanteren waarden en normen die passen bij de maatschappelijke positie van de zorgorganisatie.
3. De zorgorganisatie schept randvoorwaarden en waarborgen voor een adequate invloed van belanghebbenden.
4. De raad van bestuur en de raad van toezicht zijn ieder vanuit hun eigen rol verantwoordelijk voor de governance van de zorgorganisatie.
5. De raad van bestuur bestuurt de zorgorganisatie gericht op haar maatschappelijke doelstelling.
6. De raad van toezicht houdt toezicht vanuit de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie.
7. De raad van bestuur en de raad van toezicht ontwikkelen permanent hun professionaliteit en deskundigheid.

De zeven principes in relatie tot de vijf pijlers (1)

1. Goede zorg

De maatschappelijke doelstelling en legitimatie van de zorgorganisatie is het bieden van goede zorg aan cliënten. Dit eerste principe raakt het bestaansrecht van de zorgorganisatie en geldt daarmee als toetssteen voor de governance van de zorgorganisatie.

2. Waarden en normen

De raad van bestuur en de raad van toezicht hanteren waarden en normen die passen bij de maatschappelijke positie van de zorgorganisatie.

Pijler 1

Goede en veilige zorg vormt de basis in pijler 1 van het Kwaliteitskader Forensische Zorg. Het bestaansrecht van de forensische zorg is het bijdragen aan een veilige maatschappij door in te zetten op het voorkomen van recidive.

Pijler 2

Deze pijler stelt dat professionals respectvol omgaan met patiënten/cliënten en dat professionals zich bewust zijn van hun eigen normen en waarden en dat zij deze professioneel kunnen hanteren.

De zeven principes in relatie tot de vijf pijlers (2)

3. Invloed belanghebbenden

De zorgorganisatie schept randvoorwaarden en waarborgen voor een adequate invloed van belanghebbenden.

4. Inrichting Governance

De raad van bestuur en de raad van toezicht zijn ieder vanuit hun eigen rol verantwoordelijk voor de governance van de zorgorganisatie.

Pijler 1

In pijler 1 wordt de verantwoordelijkheid en invloed van patiënten/cliënten en eventueel het netwerk beschreven.

Pijler 3

Pijler 3 vraagt aandacht voor het regelen van inspraak en toezicht, ook in formele zin.

Pijler 4

Pijler 4 gaat over het organiseren van samenwerking in de keten met speciale aandacht voor de warme overdracht.

De zeven principes in relatie tot de vijf pijlers (3)

5. Goed bestuur

De raad van bestuur bestuurt de zorgorganisatie gericht op haar maatschappelijke doelstelling.

6. Verantwoord toezicht

De raad van toezicht houdt toezicht vanuit de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie.

7. Continue ontwikkeling

De raad van bestuur en de raad van toezicht ontwikkelen permanent hun professionaliteit en deskundigheid.

Pijler 3

In pijler 3 is beschreven dat een organisatie een visie op goed bestuur moet hebben met daarin een visie op leiderschap. Ook zaken zoals een kwaliteitsmanagementsysteem en inspraak worden in pijler 3 genoemd als onderdelen van kwaliteit.

Pijlers 2 & 3

Pijler 2 beschrijft de continue ontwikkeling van de professionals en pijler 3 beschrijft hoe een organisatie het permanent leren moet faciliteren.

Zorg en toezicht in het nieuws

- 3) De organisatie heeft een visie op goed bestuur, leiderschap, duurzaamheid en toezicht.
  - a. De organisatie beschikt over een transparante visie, draagt dit uit en ondersteunt de professionals in het werken conform deze visie. De organisatie bepaalt op basis van de visie de doelen.
  - b. De organisatie heeft een transparant besturingsmodel waarvan de werking jaarlijks wordt getoetst, bijvoorbeeld door middel van een directie- of systeembeoordeling.
  - f. De organisatie werkt volgens de afspraken van de geldende Governancecode Zorg.

Raden van toezicht van ziekenhuizen zijn alleen maar groter aan zorgpersoneel op lange aandacht voor kwaliteit, maar ritualiseren moet meer dan vrijblijvend zijn. En dat vraagt

De toezichthoudende rol binnen de Forensische Zorg

Met de kennis vanuit het voorgaande. Hoe kun je als toezichthouder jouw rol binnen de Forensische Zorg goed vervullen?

Een aantal vragen ter bespreking:

- Hoe voer je het goede gesprek met het bestuur?
- Wat zijn de gespreksonderwerpen?
- Waar lig je soms van wakker?
- Zitten er nog leemtes in jouw kennis?
- Op welke wijze kun je een goede bijdrage vervullen?
- ...?

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Dank voor uw bijdrage